

РЕЦЕНЗІЯ ОФІЦІЙНОГО РЕЦЕНЗЕНТА

доктора медичних наук, професора кафедри пропедевтики внутрішньої
медицини ім. професора М.М. Бережницького Івано-Франківського
національного медичного університету

Дзвонковської Валентини Володимирівни на дисертаційну роботу
Мізюк Тетяни Михайлівни на тему: «Особливості перебігу і лікування
дивертикулярної хвороби у хворих з ожирінням», поданої до разової
спеціалізованої вченої ради ДФ 20.601.123 при Івано-Франківському
національному медичному університеті МОЗ України представлену до захисту
на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 - Охорона здоров'я за
спеціальністю 222 – Медицина

Актуальність обраної теми дисертації.

Кандидатська дисертація Мізюк Т.М присвячена одній з найменш
вивчених захворювань травної системи, а саме дивертикулярній хворобі
товстого кишківника (ДХТК). Матеріали присвячені дивертикулярній хворобі
стали широко висвітлюватися в останні роки, однак переважно в закордонній
літературі. Звертає увагу і зростання поширеності ДХТК, перш за все в
індустріально розвинутих країнах, де існує Європейський або західний тип
харчування. Дані Американської асоціації гастроентерологів свідчать, що
дивертикульоз при посмертних розтинах виявляється у 45% і є одним з 5
найпоширеніших діагнозів патології ШКТ у США.

ДХТК завжди асоціювалася з людьми похилого віку, старше 65-70 років, а
в даний час все частіше зустрічається у віці 35-40 років.

Кінцево нез'ясовані як етіологія, так і патофізіологічні механізми.
Розглядають такі фактори ризику ДХТК як, хронічні закрепи, малорухомий
спосіб життя, генетику, шкідливі звички, надмірне вживання червоного м'яса,
зміни кишкової мікрофлори через дієту з низьким вмістом клітковини, прийом
нестероїдних протизапальних засобів, артеріальну гіпертензію та цукровий
діабет 2 типу.

Але до кінця не з'ясованими залишаються розуміння факторів, що запускають або провокують запалення дивертикулів.

З'явилися дослідження які вказують, що факторами, які сприяють розвитку дивертикуліту і дивертикульозу можуть виступати зростання індексу маси тіла більше 30 і ожиріння. Однак, такі дані неоднозначні і практично не вивчені.

Залишається актуальною і проблема лікування ДХ, запропоновані схеми не дають бажаного ефекту. Тому пошук та наукове обґрунтування нових терапевтичних підходів для цієї категорії хворих є надзвичайно актуальним і своєчасним.

З огляду на це, обраний здобувачкою, Мізюк Тетяною Михайлівною, напрямок наукового пошуку характеризується високим ступенем актуальності.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Результати дослідження у повному обсязі представлено у опублікованих 10 наукових працях, зокрема: 4 статті у фахових наукових виданнях України, 3 з яких у виданнях віднесених до наукометричної бази Scopus, 1 стаття у фаховому науковому виданні України категорії «Б», 3 тез – у збірниках, матеріалах, тезах міжнародних конференцій і симпозіумів, а також 3 доповіді на науково-практичних конференціях.

Наукова новизна дослідження та одержаних результатів.

У своїй праці Т.М. Мізюк реалізувала глибокий комплексне дослідження оцінки перебігу ДХТК, детально проаналізувавши клінічні, морфологічні та лабораторні параметри у 110 хворих з урахуванням їхнього індексу маси тіла та було вперше виявлено, що поєднання дивертикулярної хвороби товстої кишки та ожиріння призводить до утворення більших за розміром дивертикулів, які вражають одразу декілька сегментів кишечника.

Здобувачкою вперше здійснено ґрунтовний аналіз кореляції між розміром дивертикулів та рівнем ключових біомаркерів (фекального кальпротектину, СРБ, ФНП-α, ШОЕ). Науковицею експериментально доведено, що абдомінальне ожиріння виступає патогенетичним синергістом, який суттєво посилює як локальне, так і системне запалення.

Окремої уваги заслуговує новаторське встановлення залежності між концентрацією вазоактивного інтестинального пептиду та розмірами дивертикулярних випинань, що розкриває роль нервово-м'язової дисфункції у розвитку хвороби. Практична цінність роботи полягає в успішній розробці та впровадженні модифікованої схеми консервативного лікування, яка передбачає комбіноване застосування локального препарату 5-аміносаліцилової кислоти та пробіотика. Доведено, що такий підхід забезпечує значно швидшу регресію больового й обстипаційного синдромів, а також стійке покращення психоемоційного фону (за шкалою HADS), якості життя (за шкалою GIQLI) і зменшення або повне зникнення гастроентерологічної симптоматики (за шкалою PAC-SYM). Запропоновані алгоритми вже знайшли своє застосування у клінічній практиці низки лікарень та інтегровані в навчальний процес медичних ЗВО України.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналіз тексту дисертації та наукових публікацій, що написані на матеріалах проведеного дослідження, підтверджує високий рівень обґрунтованості сформульованих завдань, отриманих результатів та підсумкових висновків. Застосований комплекс клініко-лабораторних, інструментальних і статистичних методів є сучасним, доцільним та повністю відповідає концептуальному задуму дослідження. Хід наукового пошуку вирізняється логічністю та чіткою послідовністю реалізації всіх етапів. Авторка дотримувалася прав пацієнтів і норм біоетики, що документально підтверджено висновком відповідної комісії. Опрацювання зібраного масиву даних виконано на належному рівні із залученням актуального інструментарію параметричної та непараметричної статистики.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням. Авторкою самостійно було обрано тему дослідження, сформовану мету та завдання,

визначено об'єкт та методи дослідження. Здобувачкою сформовано групи пацієнтів, проведено клініко-лабораторне обстеження та виконана належна статистична обробка даних та інтерпретація отриманих результатів.

У наукових роботах опублікованих у співавторстві участь дисертантки є визначальною, матеріали дослідження та висновки належать здобувачці.

Теоретичне та практичне значення результатів дослідження.

Теоретичне значення дисертаційної роботи полягає у поглибленні розуміння етіопатогенетичних зв'язків дивертикулярної хвороби товстої кишки та ожиріння, їх вплив на вираженість клінічної симптоматики. Практична цінність дисертаційної роботи полягає у оптимізації консервативного ведення пацієнтів із симптоматичною неускладненою дивертикулярною хворобою товстої кишки, у тому числі і у пацієнтів із супутнім ожирінням шляхом включення пробіотика та месалазину до схеми лікування.

Отримані авторкою результати впроваджено в практичну діяльність лікувально-діагностичних закладів, а також в навчальний процес медичних закладів вищої освіти.

Оцінка змісту, оформлення та обсягу дисертації.

Дисертацію викладено державною мовою на 216 сторінках комп'ютерного тексту, з них – 140 сторінок основного тексту. Текст дисертації складається зі вступу, п'яти розділів власних досліджень, висновків, практичних рекомендацій. Робота ілюстрована 23 рисунками та 35 таблицями. Список використаної літератури містить 258 наукових джерел, з яких 7 кирилицею, 251 латиницею.

У розділі «Вступ» обґрунтована актуальність обраної теми дослідження, визначено її зв'язок із іншими науково-дослідними роботами, вказані мета, завдання, предмет та об'єкт дослідження. Описана наукова новизна отриманих результатів, їх практичне значення та особистий внесок в дослідження.

Розділ 1. «Поширеність, етіопатогенез, особливості перебігу, діагностики неускладненої ДХТК у поєднанні з ожирінням, підходи до лікування (огляд літературних джерел)» Розглянуті сучасні дані щодо етіопатогенезу ДХТК, нові перспективи вивчення даної патології та визначається неоднорідність у

алгоритмах консервативного лікування таких пацієнтів, особливо із супутнім ожирінням.

Розділ 2. «Матеріали і методи дослідження». Авторкою детально описано дизайн клінічного дослідження, чітко вказані критерії включення. Надано розгорнутий клініко-демографічний опис обстежених хворих. Акцентована увага на критеріях, за якими визначалася ефективність вдосконаленої терапевтичної схеми та її здатність покращувати якість життя обстежених, а також алгоритмам статистичного опрацювання інформації. Зазначено, що весь застосований діагностичний та аналітичний комплекс є високочутливим, специфічним й інформативним.

Розділ 3. «Рівень показників місцевого та системного запалення і окремих інших патогенетичних маркерів розвитку неускладненої дивертикулярної хвороби товстої кишки». В даному розділі здобувачкою детально проаналізовано рівні маркерів місцевого та системного запалення у пацієнтів із симптоматичною неускладненою ДХТК, а також проведено кореляційний аналіз між цими показниками та розмірами дивертикулів у пацієнтів із нормальною масою тіла та ожирінням. Також проаналізовано рівень вазоінтестинального поліпептиду та встановлено його ймовірну залежність з розмірами дивертикулів.

Розділ 4. «Ефективність лікування хворих на дивертикулярну хворобу з нормальною масою тіла та ожирінням». Авторкою описано порівняння впливу базової та модифікованої схеми лікування у пацієнтів із дивертикулярною хворобою на тлі супутнього ожиріння та нормальної маси тіла на показника локальних та системних маркерів запалення, а також динаміку змін нейромедіатору (вазоактивного інтестинального поліпептиду) при застосуванні кожної із зазначених схем лікування.

Розділ 5. «Оцінка ефективності лікування хворих на неускладнену дивертикулярну хворобу та її розвитку на тлі ожиріння». У цьому розділі авторка наводить результати оцінювання впливу базисної та комплексної терапії на ключові клінічні характеристики, серед яких вираженість

гастроентерологічних симптомів, показники психоемоційного здоров'я загальний індекс якості життя.

Розділ 6. «Аналіз та узагальнення результатів дослідження». У цьому розділі здійснено ґрунтовний аналіз та синтез результатів лабораторного, клінічного й статистичного етапів роботи. Текст містить розгорнуту наукову дискусію, де власні знахідки авторки детально зіставляються з існуючими фаховими публікаціями та даними інших дослідників. У ньому висвітлено ключову інформацію про актуальність проблеми, застосовану методологію та особисті напрацювання здобувачки, що формує цілісне й об'єктивне уявлення про наукову працю. Усі фундаментальні положення дисертації мають надійне обґрунтування, а сформульовані висновки логічно випливають з отриманих результатів і повністю розкривають поставлені завдання.

Відповідно до поставленої мети та сформованих дисертанткою завдань дослідження сформовано висновки, що містять 7 положень.

Практичні рекомендації чіткі та зрозумілі.

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях.

В наукових працях Мізюк Тетяни Михайлівни, що написані у співавторстві внесок здобувачки є визначальним. У них повною мірою відображено зміст, основні положення та результати наукового дослідження.

Дисертація оформлена відповідно до встановлених вимог.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації.

Результати проведеного наукового дослідження рекомендовано впровадити у практичну роботу терапевтичних, гастроентерологічних, стаціонарних та амбулаторно-поліклінічних закладів.

Зауваження щодо оформлення змісту, запитання до здобувача.

Принципових зауважень щодо оформлення і викладення матеріалу в дисертації немає. Дисертаційна робота написана грамотною літературною українською мовою. Текст роботи послідовний і логічний. Серед несуттєвих недоліків можна виділити наступні:

1. У тексті наявні випадки повного відтворення словосполучень після їх попереднього скорочення.
2. В п'ятому розділі дещо перенасичені таблиці.
3. Четвертий та п'ятий розділ, на мою думку, доцільно поміняти місцями.

Однак, вказані зауваження не мають суттєвого значення та впливу на наукову і практичну суть роботи.

У процесі рецензування виникли наступні запитання:

1. Чим, на Вашу думку, пояснюється більш часте полісегментарне ураження товстого кишечника у пацієнтів із дивертикулярною хворобою на тлі супутнього ожиріння?
2. Чому для оцінки кишкової симптоматики у пацієнтів Вами був обраний опитувальник PAC-SYM?

Відсутність порушення академічної доброчесності.

Встановлено, що під час виконання дисертаційної роботи здобувачка дотримувалася принципів академічної доброчесності. За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фальсифікації. Коефіцієнт подібності 1 – 2,48% та коефіцієнт подібності 2 – 1,06%.

Висновок

Дисертаційна робота Мізюк Тетяни Михайлівни на тему «Особливості перебігу і лікування дивертикулярної хвороби у хворих з ожирінням» виконана у Івано-Франківському національному медичному університеті під керівництвом доктора медичних наук, професора Міщука Василя Григоровича є кваліфікаційним завершеним науковим дослідженням.

За актуальністю, науковою новизною, обсягом і методологічним підходом до проведення досліджень, практичною і теоретичною значущістю отриманих

результатів роботи відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 р. № 44, Постанови КМУ від 19.05.2023 р. № 502 щодо здобуття ступеня доктора філософії та вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України № 40 від 12.01.2017 р., які висуваються до дисертаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії, а її автор заслуговує присвоєння ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 «Медицина».

Офіційний рецензент:

професор кафедри пропедевтики
внутрішньої медицини
ім. професора М.М.Бережницького
Івано-Франківського національного
медичного університету
доктор медичних наук, професор

Валентина ДЗВОНКОВСЬКА

